

LEO MELLERIN TEOLOGIAA II

Väinö Hotti

(nettikuva)

LEO MELLER

Ref. ja teh. VHN.

Nyt näen!

Leo Mellerin kirjallinen toiminta

Suomessa vuosina 1971-1979

Matti Ylinen

**Suomen historian pro gradu-
tutkielma**

Kevät 2016

Historian ja etnologian laitos
Jyväskylän yliopisto

NETTI

*”Tutkimuksen edetessä käy selville, että Mellerin kirjoissaan esittämät ajatukset **eivät ole peräisin häneltä itseltään**, vaan Meller on lainannut useita amerikkalaisia kirjailijoita ja saarnamiehiä ja soveltanut heidän ajatuksensa koskemaan Suomen tilannetta. Yhdysvaltalaisista saarnamiehistä Mellerin merkittävin esikuva on Hal Lindsey. Meller on tuonut amerikkalaisen eskatologian Suomeen ja soveltanut sen koskemaan Suomen ja Neuvostoliiton suhteita. Neuvostoliitto näyttäytyy Mellerin kirjoissa ”punaisena petovaltana” joka uhkaa pientä Suomea.”*
(Matti Ylinen / Tiivistelmä s.2).

Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen raja (jatkoa)

Hämäläinen toteaa myös, että Suomeen oli 1900-luvun alussa rantautunut useita lopunaikoja korostavia tunnustuskuntia, kuten adventismi ja helluntailiike. Lisäksi toisen maailmansodan jälkeinen ydinaseen kehittäminen sekä Israelin valtion syntyminen olivat hedelmällisiä lopunajallisen kirjallisuuden aiheita. **Ensio Lehtonen oli Leo Mellerin tärkein taustavaikuttaja.** Lehtonen vaikutti helluntaiseurakunnassa ja julkaisi paljon apokalyptistä kirjallisuutta 1950 ja 1960-luvuilla. Lehtonen

oli myös perustamassa Kansan Raamattuseuraa (KRS) vuonna 1945. KRS on nykyään yksi Suomen evankelis-luterilaisen kirkon niin sanotuista herätysliikkeistä. KRS:n toiminnassa painottuu hyvin paljon ”käytännöllinen teologia”, esimerkiksi rukous ja sielunhoito. **Myös Meller oli taustoiltaan helluntailainen ja liikkui nuorempana paljon niin sanottujen vapaiden suuntien tilaisuuksissa.** Meller kävi myös 1970-luvulla puhumassa KRS:n omistamassa Oronmyllyn toimintakeskuksessa Parikkalassa. Leo Meller näyttää siis nuoruudestaan saakka tutustuneen sekä kotimaiseen että ulkomaiseen apokalyptiseen kirjallisuuteen.

Leo Mellerin kirjalliseen tuotantoon perehtymällä selvitän, millä tavalla hänen julkaisuissaan tulee esille lopunajallisuus ja **reformoitu uskonnäkemyks.** Vertailen myös Mellerin esittämiä ajatuksia todellisiin historiallisiin tapahtumiin. **Meller sai merkittäviä vaikutteita kirjalliseen julistustoimintaansa amerikkalaisilta saarnamiehiltä** ja soveltavin osin sijoitti opit koskemaan Suomen oloja toisen supervallan eli Neuvostoliiton naapurina (toinen supervalta oli USA). Amerikkalaisessa hengellisessä kirjallisuudessa Neuvostoliitto sai demonisia piirteitä ja erityisesti amerikkalaiset konservatiiviset kristityt uskoivat Neuvostoliiton olevan ”pahan valtakunta”. Tältä osin tutkin, millä tavalla Neuvostoliitto näyttäytyy Mellerin kirjallisessa tuotannossa. Eräs tärkeä kirja tältä

Hämäläinen 2002, 101. 1960-luvulla syntyneistä hengellisistä liikkeistä enemmän kts. esim. Kuosmanen 1979, 326-334; Murtorinne 1995, 318-322; Heikkilä & Heininen 1996, 239-241. Adventismista kts. Ruokanen 1999, 39-41. Vapailla suunnilla tarkoitan tässä esimerkiksi helluntailiikettä, vapaakirkollisuutta, metodismia sekä baptismia. Nuorisokulttuurista kts. Meinander 2012, 292-293.

alalta on Timo Vihavaisen ”Ryssäviha”, josta uskon saavani aineistoa graduuni. Myös Kari Tarkiainen pohtii Suomen ja Venäjän välisiä suhteita kirjassaan ”Se vanha vainooja”. Edelleen Kustaa H. J. Vilku pohtii Suomen ja itänaapurimme välejä kirjoissaan ”Viha, perikato, katkeruus ja kertomus isostavihasta” sekä ”Paholaisen sota”. Myös **Juha Ahvio tutkii kirjassaan ”Venäjän karhu heräsi – herääkö Suomi?”** Suomen ja Venäjän

välistä tilannetta historian saatossa. Neuvostoliiton poliittinen järjestelmä, kommunismi, näyttäytyi kielteisessä valossa Leo Mellerin ajattelussa. Tutkin myös ns. **Oulun profetiaa vuodelta 1962**, sen sanomaa Suomen ja Neuvostoliiton tilanteisiin liittyen ja sitä, onko Meller mahdollisesti saanut siitä vaikutteita ajatuksiinsa.

Keskeisiä kysymyksiäni tässä työssä ovat:

Mistä Meller on saanut vaikutteita kirjoihinsa ja miksi hän on tulkinut kyseiset tapahtumat juuri siten kuin hän ne kirjoissaan esittää. Mellerin esittämiin profetioihin en juuri ota kantaa, sillä hän esittää niitä kirjoissaan runsaasti, ja lisäksi jokaisessa kirjassa on aina uudet ennustukset. Rajaan profetiat muutamien merkittävimpien mainitsemiseen. **Varovainen oletukseni on joka tapauksessa se, että Mellerin kirjojen lukijat ovat voineet kokea niin sanottujen ennustusten toteutuneen vain harvoin.** Ensio Lehtosta, Leo Mellerin huomattavaa taustavaikuttajaa, käsittelen vain siinä laajuudessa kuin se on tarpeellista Mellerin itsensä elämänvaiheiden, hänen julistustoimintansa syntymisen ja tuotannon selvittämiseksi.

Aineisto

Leo Meller kirjoitti 1960-luvulla kolme kirjaa: Avattu tulevaisuus (1962), Hänen kirkkautensa kaltaisuuteen (1965) ja Kuolemasta elämään: Ralph Hartin vavahduttava elämäkerta (1966). Näistä kirjoista Kuolemasta elämään on kirjoitettu USA:ssa Mellerin opiskellessa siellä. Kaksi muuta kirjaa on kirjoitettu

Ns. Oulun profetia (OuPro) on vuodelta 1962 oleva 170 sivua sisältävä hengellinen kirja ja ohjelmajulistus, joka pitää sisällään Suomea koskevia tulevaisuuden ennustuksia ja myös kristityn yksityiselämää koskevia ohjeita. Kirjassaan "Avattu tulevaisuus" vuodelta 1962 sivulla 99 Meller kirjoittaa, että tämän maailmanajan lopussa "taivaasta laskeutuva Kristus joukkoinensa tuhoaa ateistisen kommunismin joukot". Vihavainen 2013 s. 9-10, Ahvio 2014 s. 55: "1960-luvulla, varsinkin vuoden 1967 kuuden päivän sodan jälkeen, Neuvostoliitto omaksui vahvan

antisionismin ja Israel-vastaisuuden ja ryhtyi kaikkiin keinoin tukemaan arabien ja muiden islamilaisten tahojen aggressiivista politiikkaa”.

Suomessa. Kuolemasta elämään on suomenkielinen lyhennelmä Leo Mellerin toimittamasta englanninkielisestä alkuteoksesta. Tämä osoittaa sen, että Leo Meller paneutui kirjalliseen työhön myös opiskeluaikanaan Yhdysvalloissa. Kirja on kirjoitettu vuonna 1966, jolloin Meller oli opiskellut USA:ssa jo vuoden.

1970-luvulla Leo Meller kirjoitti peräti yhdeksäntoista kirjaa. Näistä seitsemän ensimmäistä vuosilta 1971-1975: Huomispäivän maailma ilmestyskirjan valossa (1971), Hengen vallankumous (1972), Suomi ja Eurooppa ilmestysten valossa (1973), Ufot ja maailmanloppu (1973), Tuomiopäivä ja Hengen vuodatus (1974), Öljykriisi lopun ajan merkinä (1974) sekä Kuudes aisti.

1976-1979 kirjoitetut Leo Mellerin kaksitoista kirjaa ovat aikajärjestykseltään: Kuolema kulkee Siionissa (1979), Sirppi Egyptin yllä (1976), Esirukousten lapset (1977), 1977 kohtalonvuosiko? (1977), Päivä jolloin Israel kuolee (1977), Liitonarkki ja tempaus (1978), Harmagedon! Viimeinen sukupolvi elää nyt (1978), Uhattu Suomi (1978), Uhatun Suomen viimeiset pidot (1979), Nyt näen. Tämä vuosi näyissä ja ilmestyksissä (1979), Yhdestoista hetki (1979) sekä Ihmeitä sinua varten (1979).

Mellerin ajattelua sivuava kirjallisuus sekä uskonnollisia liikkeitä tutkivat teokset kuuluvat käyttämäni kirjallisuuteen. **Leo Melleristä on aikaisemmin kirjoitettu kaksi pro gradu -työtä, Kristiina Tallgrenin vuonna 1988 kirjoittama dogmatiikan gradu, joka tutkii Leo Mellerin opillisia näkemyksiä, sekä Virpi Komulaisen vuonna 1998 tekemä kirkkososiologian gradu, joka tarkastelee Kipinä-lehden fundamentalismia Leo Mellerin päätoimittajakaudella (1971-1995). Molemmissa töissä on varsin kattava katsaus Mellerin henkilöhistoriaan sekä hänen ajatteluunsa, joten saan niistä hyvää aineistoa työhöni. Oman työni tarkastelunäkökulma poikkeaa näistä töistä siinä, että käytän tutkimuksessani erilaista metodia, ja lisäksi lähdeaineistoni on suurelta**

osin erilainen. Maailmanpoliittisia tilanteita analysoidessani pääaineistoni ovat muun muassa Henrik Meinanderin Tasavallan tiellä vuodelta 2012 sekä muita Suomen historiaa ja yleistä historiaa käsitteleviä tutkimuksia.

Tutkimuksestani olen jättänyt pois Mellerin puheketit, sillä varsinkin 1970-luvun puheita on varsin vaikeaa saada haltuun, ja lisäksi tekemäni selvityksen mukaan puheet toistavat melko pitkälti Mellerin kirjallisia ajatuksia. Lisäksi olen jättänyt pois Kipinä-lehdet, koska myös niissä on pitkälti samat ajatukset ja asiat kuin kirjoissa. **Pääaineistoni ovat siis lähteiden osalta Mellerin kirjat, ja lisäksi aion haastatella Mellerin lähipiirin henkilöitä ja lisäksi minulla on haastattelu Melleriltä itseltään.**

Raamattua siteeratessani käytän pääosin vuoden 1933/38

Kirkkoraamattua, koska Meller käyttää kirjoissaan suurimmaksi osaksi juuri tätä käännöstä. Tarvittaessa käytän myös vuoden 1992 käännöstä sekä vuoden 1776 käännöstä, ns. Bibliaa. Mikäli en ole sitä erikseen maininnut, siteeraan vuoden 1933/38 Kirkkoraamattua.

Aikomukseni on myös tarkastella Mellerin toimintaa laajemmasta näkökulmasta historiallisten selitysmallien kautta. Historialliset selitysmallit jaetaan kahteen ääripäähän. Idealistiset selitykset korostavat aatteiden ja ideologioiden sekä psykologisten tekijöiden merkitystä historiallisten ilmiöiden selittämisessä. Rakenteelliset selitykset puolestaan korostavat yhteiskunnallisia muutoksia historiallisten ilmiöiden selittämisessä. Alustava oletukseni on, että Mellerin toimintaa on tämän tutkimuksen tehtävänasettelun kannalta mielekästä tarkastella sekä perinteisestä historiallisesta näkökulmasta käsin että idealistisista ja rakenteellisista selitysmalleista käsin.